


Tone Kralj (1900–1975)

Vizionarski mistik
Visionary Mystic



16. 4.–
30. 8. 2026

 Narodna galerija
National Gallery of Slovenia

 GALERIJA
BOŽIDAR
JAKAC

 REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

Tone Kralj velja za enega najbolj cenjenih slovenskih umetnikov 20. stoletja, močno vpetega v evropsko umetniško dogajanje. Mednarodna prepoznavnost, ki jo je dosegel v dvajsetih in tridesetih letih prejšnjega stoletja, ob njegovi 125-letnici rojstva in 50-letnici smrti kliče k ponovni potrditvi umetniške veličine.

Z razstavo, ki je nastala v sodelovanju Narodne galerije in Galerije Božidar Jakac – Muzeja moderne in sodobne umetnosti iz Kostanjevice na Krki, Toneta Kralja še odločneje postavljamo v domačo in evropsko kulturno zavest, tudi z deli, ki bodo prvič ali po več desetletjih na ogled javnosti.

Med 84 razstavljenimi deli, ki bodo na ogled od sredine aprila do konca avgusta 2026 v razstavišču Narodne galerije, bo javnosti prvič na ogled slika *Saloma* (1931) iz nekdanje Bežkove vile v Kranju, temeljit konservatorsko-restavratorski poseg v ateljejih Narodne galerije pa je doživela monumentalna slika *Zadnja večerja* (1928/29), ki ni bila na ogled vse od razstave moderne sakralne umetnosti v Padovi leta 1931.

Slikarski, kiparski in grafični opus iz obdobja med letoma 1919 in 1940, ko se je Kraljev izraz oblikoval od simbolizma in ekspresivne figuralike do nove stvarnosti in monumentalnega realizma, dopolnjujemo z izredno pomembnim delom njegovega ustvarjanja, ki sega tudi v obdobje po drugi svetovni vojni – z ilustracijo in knjižno opremo, med drugim tudi za notna gradiva. Najbolj prepoznavne so njegove ilustracije povesti Frana Levstika *Martin Krpan* iz leta 1954, ene izmed največkrat ponatisnjenih in najbolj prodanih slikanic slovenske klasike.

Ob razstavi bo na ogled dokumentarni film *Tone Kralj in prostor meje* avtorjev dr. Egona Pelikana in režiserja Marka Radmiloviča, ki osvetljuje Kraljevo delovanje za rapalsko mejo po prvi svetovni vojni, ko je v okrog 50 primorskih cerkvah ustvaril monumentalne poslikave, z izrazito etično držo izrazil odpor do totalitarnih režimov in sočutje do trpečih Primorcev, slogovno gledano pa soočil cerkveno tradicijo z modernističnim slogom.

Razstava, ki jo je avtorsko zasnoval Goran Milovanović iz Galerije Božidar Jakac – Muzej moderne in sodobne umetnosti, predstavlja Toneta Kralja kot človeka z izrazito avtonomno umetniško govorico, ki jo je na začetku razvijal pod mentorstvom starejšega brata Franceta Kralja, in se je po sprva medlem odzivu slovenskega občinstva začel uveljavljati v tujini – med letoma 1922 in 1940 je imel kar 47 skupinskih in samostojnih razstav v tujini, nato pa mu je uspel veliki umetniški preboj, saj je bil kar trikrat zapored uvrščen na Beneški bienale, med drugim pa je razstavljal v Londonu, na Dunaju, v Antwerpnu, Milanu, Padovi, Amsterdamu, Parizu ...

Celotno življenje in umetniški izraz Toneta Kralja sta navdahnjena z izjemno socialno empatijo; figure, ki jih je upodabljal, so simbolne nosilke socialnega in moralnega naboja, zdi se, kot da bi nosile vso težo sveta. Iskanje slogovnih vzorov v tedanji evropski umetnosti odkrije, da so določeni vzorčni momenti, ki jih je umetnik zbiral v svojem intimnem katalogu vizualnih vplivov, predvsem modeli kreativnega razmišljanja, nikakor pa ne posnemanja. Tone Kralj je ves čas zvesto hodil po svoji poti, in to je tisto, zaradi česar ga je umetnostni zgodovinar France Stele označil za vizionarskega mistika.

Odprtje razstave bo v sredo, 15. aprila 2026, ob 19. uri.

Razstavo bo odprl akademik prof. dr. Peter Štih, predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Razstavni katalog

Izdala in založila
Narodna galerija

Zanjo
Barbara Jaki

Avtor besedila
Goran Milovanović

Predgovor
Barbara Jaki

Uredila
Bernarda Stenovec

Literatura
Nataša Ciber

Biografija umetnika
Sabina Zupan

Seznam del
Sabina Zupan, Deja Bečaj

Jezikovni pregled
Bernarda Stenovec, Nataša Ciber, Deja Bečaj

Prevod
Alenka Klemenc

fotografski posnetki
Jaka Babnik (razen spodaj navedenih),
© Galerija Božidar Jakac — Muzej moderne in sodobne umetnosti;
Janko Dermastija (kat. št. 8, 38, 41, 46, 56, 58, 64),
© Narodna galerija;
Ursula Gerstenberger (str. 21), ‡ bpk Bildagentur;
Bojana Janjić (str. 22), © Muzej savremene umetnosti Beograd;
© MART, Collezione VAF-Stiftung (str. 23), Mart, Archivio fotografico e Mediateca dokumentarne fotografije
© Galerija Božidar Jakac — Muzej moderne in sodobne umetnosti

Oblikovanje kataloga in spremljajočih tiskovin
Matic Tršar

Prelom in priprava za tisk
Kristina Kurent

Tisk
Evrografis d. o. o

Naklada
450 izvodov

Razstava

Nosilki projekta
Galerija Božidar Jakac —
Muzej moderne in sodobne umetnosti, Narodna galerija

Avtor razstave
Goran Milovanović

Vodja projekta
Bernarda Stenovec

Postavitev razstave konservatorsko-restavratorska
Matic Tršar, Goran Milovanović

Priprava Gradiva
Tina Buh, Barbara Dragan, Miha Pirnat,
Andreja Ravnikar, Matevž Sterle (Narodna galerija),
Aleš Vene (Galerija Božidar Jakac — Muzej moderne in sodobne umetnosti)
Zoja Bajde (Restavratorski center — ZVKDS)

Arhivska fotografija
Galerija Božidar Jakac —
Muzej moderne in sodobne umetnosti

Priprava izobraževalnih programov
Tjaša Debeljak Duranović

Prevodi besedil
Deja Bečaj, Alenka Klemenc

Organizacija tehničnih del
Matjaž Šemrov

Umetnine je posodila
Galerija Božidar Jakac —
Muzej moderne in sodobne umetnosti

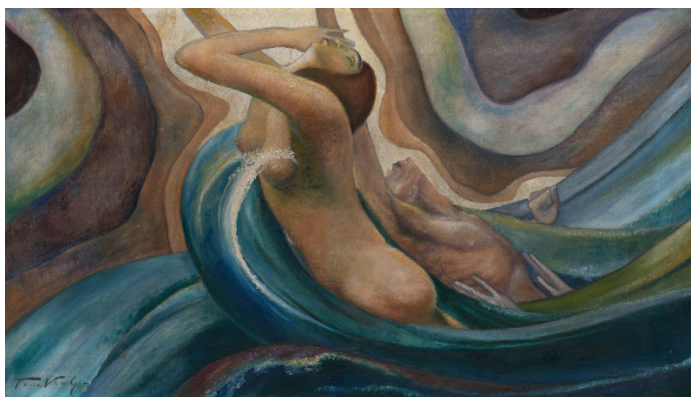
Priloženo slikovno gradivo



Zadnja večerja, 1928/29, Narodna galerija



Slika *Zadnja večerja* je bila močno poškodovana, hkrati pa tudi zahtevna za manipulacijo – deformacije platna, manko slikovnih plasti in luščenje barvnih nanosov so konservatorji-restavratorji Narodne galerije rešili s standardnimi restavratorsko-konservatorskimi metodami. Na fotografiji so v fazi retuširanja, nadomeščanju manjkajoče barvne plasti.



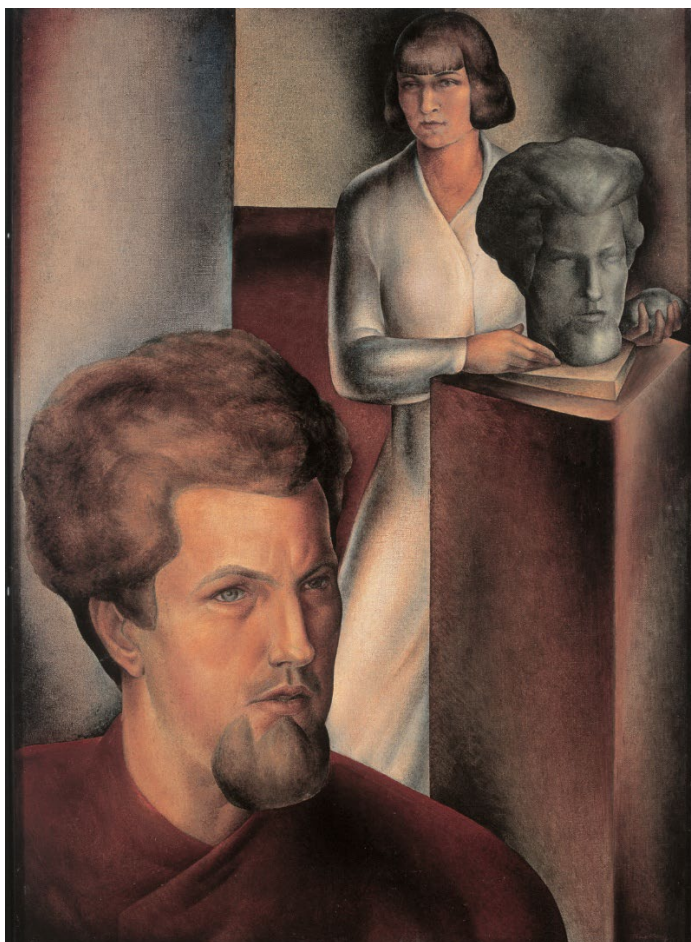
Za zvezdo, 1921, Narodna galerija



Dobrotnik, 1930, Galerija Božidar Jakac – Muzej moderne in sodobne umetnosti



Saloma, 1931, Galerija Božidar Jakac – Muzej moderne in sodobne umetnosti



Lastna podoba z ženo, 1932, Galerija Božidar Jakac – Muzej moderne in sodobne umetnosti



Krpan tovari sol v Ljubljano, 1954, Galerija Božidar Jakac – Muzej moderne in sodobne umetnosti

Več informacij:
Glavna pisarna
T: 01 24 15 400
E: info@ng-slo.si

